

Læreplan i antikkens kultur

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 24. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om fagene

Fagenes relevans og sentrale verdier

Antikkens kultur handler om antikken og dens sentrale betydning for utviklingen av kultur, språk og politikk i Europa og andre deler av verden. Faget gir elevene tilgang til en bred historisk og europeisk kunnskapstradisjon og kulturarv og åpner for kritisk forståelse av og refleksjon om samfunnsutvikling i et historisk perspektiv. Kunnskap om antikken åpner for nye perspektiver på samfunnet og politiske institusjoner og en forståelse av demokratiets opphav som styreform i dag. Faget framhever også opphavet til andre fagdisipliner som grunnlag for videre studier.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Antikkens kultur skal bidra til demokratisk medborgerskap ved å gi et historisk perspektiv på utviklingen av ulike former for styresett og demokratisk deltakelse, og antikkens rettstenkning. Faget bidrar til å stimulere elevenes etiske bevissthet, skaper engasjement og fremmer kritisk tenkning og refleksjon gjennom drøfting av problemstillinger og tanker som antikkens filosofer har reist. Kunnskap om kulturtradisjoner i de antikke samfunnene og sammenlignet med i dagens samfunn kan bidra til forståelse av kulturelt mangfold i dag.

Kjerneelementer

Utforsking av antikken

Kjerneelementet utforsking av antikken handler om antikken som historisk periode og dreier seg om å utforske og reflektere over antikken gjennom bruk av både materielle og skriftlige kilder.

Verdensbilde og menneskesyn

Kjerneelementet verdensbilde og menneskesyn handler om hvordan menneskene i antikken så på verden og seg selv. Utforsking av temaer som religion, mytologi, filosofi, kjønnsroller, politiske ideologier og vitenskapens utvikling i en antikk kontekst inngår også i kjerneelementet.

Språk

Kjerneelementet språk handler om det greske og romerske tallsystemet og språk, herunder alfabet og enkel etymologi. Videre handler kjerneelementet om hvordan ord og ordelementer fra antikkens språk – gresk og latin – kan gjenkjennes i moderne språk.

Bruk av antikken

Kjerneelementet bruk av antikken handler om hvordan både kunstnere og politiske aktører har brukt antikken i ettertid. Kunnskap om antikken som referanse og tema gjennom historien og forståelse av antikken og dens innvirkning på politisk tenkning, kunstuttrykk og vitenskap inngår også. Kjerneelementet handler også om retorikken og retorikkens historie.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I antikkens kultur handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om hvordan kunnskap om antikkens livsfilosofi kan gi elevene en bedre forståelse av mellommenneskelige forhold. Faget kan bidra til folkehelse og livsmestring ved å sette søkelyset på etiske problemstillinger, som hva det vil si å være menneske og leve et godt liv, og bidra til at elevene reflekterer over eksistensielle spørsmål og ser seg selv i en større historisk sammenheng. Faget kan også bidra til folkehelse og livsmestring gjennom kunnskap om antikkens filosofer og deres idealer for det gode samfunn og enkeltmenneskets verdier. Disse er aktuelle også i dag.

Demokrati og medborgerskap

I antikkens kultur handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om utviklingen av demokratiet og andre styreformer i antikken. Faget skal gi elevene en historisk forståelse av demokratiets forutsetninger og verdier og av sammenhengen mellom individets rettigheter og plikter. Faget gir også innsikt i retorikkens rolle i demokratiet. Synet på medborgerskap og på ikke-europeere i de antikke samfunnene kan videre gi et perspektiv på dagens samfunn

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i antikkens kultur innebærer å beskrive, samtale om og presentere temaer på en nyansert måte og ved bruk av fagbegreper. Bruk av muntlige ferdigheter innebærer også å lytte, uttrykke meninger, drøfte problemstillinger og strukturere og tilpasse egen muntlig tekst til mottakere, innhold og formål. Muntlige ferdigheter i faget innebærer å bruke antikkens retoriske verktøy i praksis.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i antikkens kultur innebærer å ta i bruk ulike strategier i forkant av og under skriving av tekster om antikken og antikkens aktualitet.

Det innebærer å uttrykke meninger, drøfte problemstillinger samt dele kunnskap og erfaringer gjennom å tilpasse egne tekster til mottaker, innhold og formål. Det innebærer å bruke analytiske ferdigheter, relevante kilder og fagterminologi.

Å kunne lese

Å kunne lese i antikkens kultur innebærer å trekke ut informasjon, reflektere over, vurdere og tolke formen og innholdet i antikkens tekster i oversettelse. Det innebærer også å ta i bruk ulike strategier for å forstå tekster av stadig større vanskelighetsgrad. Det innebærer videre kritisk bruk av ulike typer kilder, som historiske tekster og å vurdere hvordan de er overlevert. Leseferdighet i faget innebærer grunnleggende kjennskap til romertall og til det greske alfabetet.

Å kunne regne

Å kunne regne i antikkens kultur innebærer å gjenkjenne og bruke romertall i ulike sammenhenger, deriblant for å angi størrelser, mengder og tid. Det innebærer å regne med romertall og omgjøre dem til arabiske tall.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i antikkens kultur innebærer å tilegne seg, behandle, tolke og vurdere informasjon fra digitale kilder, være kildekritisk og bruke kildehenvisning på en hensiktsmessig måte i arbeid med oppgaver, presentasjoner og tekstskriving. Digitale ferdigheter innebærer også å vise digital dømmekraft.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering antikkens kultur

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og reflektere over hovedlinjene i gresk og romersk historie
- sammenligne politiske styreformers i antikken
- utforske tekster fra antikken og drøfte hvilken betydning de har som historiske kilder for vår forståelse av antikkens historie
- analysere ulike kunst- og kulturuttrykk fra antikken og reflektere over hva de kan fortelle oss om sin samtid

- sammenligne antikkens og dagens ideer om enkeltmennesket i samfunnet, familien og maktrelasjoner
- drøfte emner innenfor gresk og romersk religion, mytologi og festivaler
- drøfte emner fra antikkens filosofi og vitenskap, og utforske deres betydning i samtid og ettertid
- bruke romertall og gjøre rede for det greske alfabetet og gjenkjenne ord og ordelementer fra gresk og latin i moderne språk
- analysere en tekst ut fra antikkens retoriske prinsipper
- utforske og reflektere over hvordan ettertiden har forholdt seg til og brukt antikken politisk og ideologisk
- utforske og vurdere antikken som referanse og tema i senere kulturuttrykk

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i antikkens kultur. Elevene viser og utvikler kompetanse i faget når de bruker faglige metoder og teorier i utforskende arbeid med og refleksjon over ulike emner og problemstillinger knyttet til antikkens kultur. Elevene viser og utvikler kompetanse når de arbeider med antikken og dens sentrale betydning for utviklingen av kultur, språk og politikk i Europa og andre deler av verden.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i antikkens kultur, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle kompetansen sin i antikkens kultur.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter antikkens kultur. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i antikkens kultur basert på kompetansen eleven har vist ved å formidle innsikt i ulike emner, sammenhenger og problemstillinger i faget og ved å bruke faglige metoder og teorier til å belyse dem.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Antikkens kultur: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Eksamen for elever

Antikkens kultur: Eleven kan trekkes ut til en muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen har forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Antikkens kultur: Privatisten skal opp til en muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.